

Konfliktrådet

Veileder

for vurdering av egnethet og etablering av kontakt
i sivile integritetskrenkende saker

Veileder utgitt av
Sekretariatet for konfliktrådene

02.09.2024

Relaterte rutiner og retningslinjer: [Meklerhåndboka 2023 – kapittel 7 om integritetskrenkende saker](#)

Sekretariatet for konfliktrådene

Mariboës gate 13
0183 Oslo
www.konfliktraadet.no
22 77 70 01

—
[Veileder 1/yyyy]

Juni 2022

Sist oppdatert 02.09.2024

Innhold

1	Innledning	2
2	Om gjenopprettende prosess og ivaretagelse av partene	4
2.1	Trygg kommunikasjon	4
2.2	Støtteperson for partene og involvering av andre berørte	4
2.2.1	Profesjonelle støttepersoner	5
2.2.2	Andre berørte	6
3	Vurdering av sakens egnethet - ved henvendelse fra gjerningsperson	6
3.1	Kunnskap om lovbrudd/krenkelse, ansvar, tid og relasjon mellom partene	7
3.2	Avklar med påtalemyndigheten om fornærmede kan kontaktes	7
3.3	Kunnskap og veiledning fra andre profesjonelle aktører	8
3.4	Første formøte med gjerningsperson – bygge tillit og avklare behov og forventninger	9
4	Vurdering av egnethet ved henvendelse fra fornærmede eller andre berørte/etterlatte	10
5	Etablering av kontakt med den andre part	10
5.1	Vurdering av egnet tilnærming til fornærmede	10
5.1.1	Valg av tilnærming ved første henvendelse - skriftlig og/eller muntlig	11
5.1.2	Rådføring med bistandsadvokat om henvendelse til fornærmede	11
5.2	Første møte eller samtale med fornærmede – bygge tillit og avklare behov	11
5.3	Vurdere indirekte prosess som del av forarbeid, eller som unntak fra et personlig møte	12
6	Når det er barn involvert	12
7	Når en sak er vurdert uegnet for gjenopprettende prosess	13
8	Referanser	15
9	Vedlegg 1: Oversikt over aktuelle samarbeidspartnere og hjelpetilbud	15
	Vedlegg 2: Skjema for fritak av taushetsplikt	17
	Vedlegg 3: Sjekkliste ved vurdering av sakens egnethet og etablering av kontakt	19

1 Innledning

Konfliktrådet behandler sivile saker innbrakt av partene eller offentlige etater, hvis saken *egner* seg for konfliktrådsbehandling, jf. konfliktrådsloven § 1, tredje ledd. I straffesaker, har påtalemyndigheten gjort en vurdering av egnethet, som et av vilkårene for konfliktrådsbehandling, jf. straffeprosessloven § 71 a. I sivile saker som bringes inn av partene eller andre offentlige etater enn påtalemyndigheten, er ikke denne vurderingen gjort, og loven legger derfor opp til at konfliktrådslederen vurderer om saken eger seg for konfliktrådsbehandling jf. konfliktrådsloven § 10. Denne veilederen beskriver derfor beste praksis for hvordan konfliktrådene i sivile integritetskrenkende saker vurderer egnethet og best gjennomfører innledende fase med partene der enten gjerningsperson eller fornærmede, har tatt initiativ til gjenopprettende prosess. Veilederen beskriver hva som er relevante momenter ved saken og partene, og *om* og *hvordan* trygg kontakt kan opprettes med fornærmede.

Med integritetskrenkende saker, menes saker der handlinger har ført til skade eller innebar fare for skade – fysisk eller psykisk – og/eller alvorlig frykt, og kan ha ført til redusert livskvalitet hos de berørte. Dette inkluderer blant annet saker som handler om vold, trusler, seksualkriminalitet, krenkelser og ran.¹ Med innledende fase, menes tidspunktet fra henvendelse til konfliktrådet, til konfliktrådet har vurdert om saken er egnet for gjenopprettende prosess.

Veilederen bruker begrepene “part(ene)”, og i tillegg strafferettens begreper gjerningsperson og fornærmede/utsatte, fordi disse sakene i konfliktrådet ofte har sitt utspring i en straffesak.

Alle som er straffet skal ha tilbud om gjenopprettende prosess, jf. straffegjennomføringsloven § 2, annet ledd.² I tillegg kan alle innbyggere kontakte konfliktrådet med ønske om mekling i en sivil sak. Konfliktrådet får dermed henvendelser der egnethet ikke er vurdert og der konfliktrådet har lite kunnskap om sakens innhold. Når det gjelder direkte henvendelser fra part etter lovbrudd, kan dette omhandle svært alvorlige og integritetskrenkende saker. Dette stiller krav til grundig egnethetsvurdering i konfliktrådet av hensyn til den/de som er utsatte part, samt krav til varsomhet i tilnærming.

Formålet med veilederen er å sikre at konfliktrådets tilbud om gjenopprettende prosess oppleves som trygt og relevant å benytte i integritetskrenkende saker. I konfliktrådslovens forarbeider vises det til den nytte fornærmede kan ha av gjenopprettende prosess forutsatt at fornærmedes behov ivaretas:

(...) . Erfaringene som er gjort tyder på at fornærmede som velger et tilrettelagt møte med overgriper raskere kan komme ut av offerrollen, og ta tilbake kontrollen over eget liv. Forutsetningen er at møtet mellom partene er frivillig, grundig forberedt og på den utsattes premisser. (Prop. 57 L 2013-2014: 2.4)

Veilederen har dermed et spesielt fokus på hvilke forutsetninger som må være til stede ved konfliktrådsbehandling i integritetskrenkende saker og hvilke hensyn som må ivaretas overfor fornærmede. Det skal vurderes om det er årsaker til at fornærmede ikke bør eller ikke skal kontaktes.

Den fornærmede skal ikke oppleve gjennom konfliktrådets tilbud å bli utsatt for press, nye krenkelser eller fare slik at kontakt med konfliktråd blir en tilleggsbelastning.³ Veilederen er bygget på erfaringer og innspill

¹ Definisjonen er hentet fra rapporten «Gjenopprettende prosesser i integritetskrenkende saker i konfliktrådene»: For mer informasjon se kapittel 2.1. i nevnte rapport.

² <https://www.kriminalomsorgen.no/retningslinjer-til-straffegjennomfoeringsloven.-§2-Formål-Gjenopprettende-prosess>

³ [Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/29/EU af 25. oktober 2012 om minimumsstandarder for ofre for kriminalitet med hensyn til rettigheter, støtte og beskyttelse\(...\): §§9 og 46 omhandler gjenopprettende prosess](#)

fra konfliktrådene. Videre bygger den på internasjonale retningslinjer og anbefalinger, blant annet fra Europeisk forum for gjenopprettende prosesser (European Forum for Restorative Justice - EFRJ) om hvordan sikre trygge gjenopprettende møter i saker etter seksuelle overgrep.⁴

Den innledende egnethetsvurderingen i integritetskrenkende saker utføres i hovedsak av ansatte i konfliktrådet og veilederen er derfor primært rettet til konfliktrådets ansatte. Ansvar for endelig egnethetsvurdering i sivile saker ligger til leder og dersom mekler involveres i denne fasen, forutsetter dette veiledning og kvalitetssikring fra konfliktrådet. For meklerne er Meklerhåndboken og kapittelet om vold i nære relasjoner (kap. 8) utgangspunktet for tilrettelegging i integritetskrenkende saker som er vurdert egnet. Delene av veilederen som beskriver første møte med en part har imidlertid relevans også for meklere i deres tilrettelegging.

Veilederen er bygget opp slik at den innledes med et generelt kapittel om god ivaretagelse av parter i en gjenopprettende prosess. Deretter følger kapittel om kunnskap om lovbruddet og relasjon mellom partene, videre kapittel om tilnærming til fornærmede når en sak er vurdert egnet. Saker der barn er involvert omhandles kun kort i eget kapittel, og til sist kommer et kapittel om avvisning av saker og hvordan sikre god ivaretagelse av parter i denne sammenheng. Veilederen har følgende vedlegg: 1) Oversikt over aktuelle hjelpetiltak for gjerningsperson og fornærmede, 2) Skjema for fritak for taushetsplikt, 3) Sjekkliste ved vurdering av sakens egnethet og etablering av kontakt.

Det som beskrives i denne veilederen om hensiktsmessig og hensynsfull tilnærming for å sikre god ivaretagelse av fornærmede ved integritetskrenkende sivile saker har overføringsverdi til konfliktrådets tilnærming i integritetskrenkende *straffesaker*. Det gjelder saker overført til mekling, eller gjenopprettende møter som en del av *ungdomsreaksjonene* og *oppfølging i konfliktråd*. Det har også generell overføringsverdi ved etablering av kontakt med parter, selv om påtale eller domstol har vurdert egnethet som vilkår for reaksjonen. Ansatte og meklere i konfliktrådene som arbeider med personer som er dømt for terrorrelaterte handlinger vil også finne relevant og nyttig informasjon i denne veilederen.⁵

⁴ [European Forum for Restorative Justice \(2020\). Thematic Brief on Restorative Justice and Sexual Violence.](#)

⁵ <https://konfliktraadet.no/radikalisering-og-voldelig-ekstremisme/>

2 Om gjenopprettende prosess og ivaretagelse av partene

Gjenopprettende prosesser (GP) har fokus på mulighet for å bearbeide hendelser og forebygge ny urett. Etter lovbrudd er utgangspunktet for GP de *krenkelser* og *skader* som er påført, og hvilke *behov* og *forpliktelser* hendelsen har skapt for partene og andre som eventuelt ble berørt.⁶ Dette innebærer prosessarbeid for partene, først individuelt og deretter i fellesskap i et tilrettelagt møte.

Partenes ulikhet i hvor de er i erkjennelsesprosesser og behov, kan i noen tilfeller bety at et initiativ til gjenopprettende prosess først kan bli en realitet på sikt. Forarbeid som i første omgang ikke ender med et møte, kan derfor likevel ha potensial for framtidige møter. Dette er viktig å huske, også i dialog med partene der dette vurderes aktuelt.

I dette innledende kapittelet fremheves noen grunnleggende hensyn og faktorer som skal sikre at partene blir best mulig ivare tatt under arbeid med enhver sak i konfliktrådet, og som er av særlig betydning i integritetskrenkende saker. Dette gjelder konfliktrådets kommunikasjon og tilrettelegging for parter deltakelse, og det gjelder konfliktrådets samarbeid med andre aktører som kommer i kontakt med partene i denne typen saker.

2.1 Trygg kommunikasjon

Hvilke ord, formuleringer og tilnærminger den ansatte velger er sentralt for å få til en god kommunikasjon med begge parter, og særskilt med fornærmede i integritetskrenkende saker. Ulike tilnærminger i kommunikasjon, kan både åpne og lukke for mulighetene for frivillige og trygge prosesser.

Europarådets anbefaling for gjenopprettende prosess i straffesaker understreker blant annet betydningen av kommunikasjon uten dominans fra noen av partene eller fra meklere.⁷ Konfliktrådene har definert 10 grunnprinsipper for gjenopprettende prosess, som setter retning og standard for konfliktrådets tilnærming, blant annet prinsipp om trygghet som beskrives slik:

Gjenopprettende prosesser skal være trygge, forutsigbare og godt forberedt.
Trygghet er en forutsetning for deltakelse og konfliktrådet søker å etablere tillit med alle som skal delta.
Gjenopprettende prosesser tar utgangspunkt i partenes behov, bekymringer og forventninger. Partene skal opplyses om sin adgang til å ha med en støtteperson.⁸

Grunnprinsippene for gjenopprettende prosess er retningsgivende for all kommunikasjon og tilrettelegging av møter med parter og berørte. Vesentlige forutsetninger for å etablere en god kommunikasjon med partene er evnen til å lytte, utforske og anerkjenne partenes opplevelser og behov i den enkelte sak og situasjon.

2.2 Støtteperson for partene og involvering av andre berørte

Partene, både gjerningsperson og fornærmede, har adgang til å ha med støttepersoner i gjenopprettende møter.⁹ Støttepersoner kan bidra til at det oppleves trygt å delta i en gjenopprettende prosess. Konfliktrådene bør derfor være spesielt oppmerksomme på partenes behov for støttepersoner i integritetskrenkende saker og hvem som kan være aktuelle til dette.

Sfk anbefaler at begge parter har med en støtteperson fra samtaler og gjennom hele prosessen, slik at de har en tillitsperson som de kan reflektere med underveis og i etterkant av et gjenopprettende møte.

⁶ Se H. Zehr (2015) om tre grunnpillarene i restorative justice: Harms – needs – obligations (skader, behov, forpliktelse)

⁷ Se [Europarådets anbefaling 2018\(8\) § 46](#)

⁸ Les de [10 gjenopprettende grunnprinsippene i Meklerhåndboka 2021, kap.1.3](#)

⁹ Se konfliktrådsloven § 15.

Det kan være én eller flere støttepersoner for en part, men tilrettelegger skal sørge for at deltakelsen blir balansert og oppleves riktig for prosessen. Hvem som skal delta som støttepersoner må være kjent og avklart med alle parter og meklerne i forkant av et felles møte. Se meklerhåndboka pkt.2.6.

Generelt er støttepersoner i gjenopprettende prosesser ofte personer fra partenes private nettverk. I integritetskrekkende saker er erfaringen imidlertid at partene kan vegre seg for å involvere nære personer eller at det på ulike måter er problematisk å bruke privat nettverk. Ofte er det skam forbundet med det som har skjedd, og partene ønsker ikke å involvere andre utenforstående. For noen parter kan det derfor være lettere å ha med en profesjonell støtteperson.

Konfliktrådet kan gjennom dialog bistå partene med å synliggjøre alternativer for hvem som kan være egnede støttepersoner, enten fra deres private nettverk, profesjonelle aktører som partene har et tillitsforhold til, eller fra en offentlig instans. Dersom parten ønsker bistand fra konfliktrådet til å kontakte andre offentlige myndigheter i denne sammenheng, må parten samtykke til å informere og involvere de aktuelle instanser.¹⁰

Konfliktrådet bør være oppmerksomme på mulig behov for oppfølgingssamtaler med parter som velger å ikke ha med støtteperson.

2.2.1 Profesjonelle støttepersoner

Etter [konfliktrådsloven §15](#) kan partenes advokat eller rettshjelper ikke delta som støtteperson. Dette begrunnes i forarbeidene, blant annet ved at det kan skape usikkerhet, ubalanse og passivisere partene i møtet.¹¹ Videre at det kan være en økonomisk driver på flere vis og ekskludere parter som er dårlig økonomisk stilt. Dersom en fornærmet i sivile saker ønsker å ha med sin bistandsadvokat som støtteperson, må konfliktrådet derfor opplyse parten og bistandsadvokaten om denne begrensningen og begrunnelsen, og bidra til å finne et godt alternativ for parten. Det er kun ved gjennomføring av ungdomsstraff etter [kapittel IV](#) at forsvarer og bistandsadvokat kan delta som støtteperson under ungdomsstormøtet.

Advokater kan likevel møte i privat sammenheng. Se nærmere beskrevet i Prop.L. 2013-2014 kap. 9.4.4:

«Konfliktrådet avgjør i hver enkelt sak om partene skal tillates å ha med støtteperson. Selv om advokater eller rettshjelpere ikke skal tillates å delta som støtteperson forhindrer ikke dette deltakelse dersom vedkommende har personlig tilknytning til parten og skal være til stede i egenskap av å være for eksempel forelder eller venn.»

Aktuelle profesjonelle støttepersoner for fornærmede kan være ansatte ved Støttesentrene for kriminalitetsutsatte (SKU) dersom de har kapasitet eller noen de allerede har en etablert kontakt med, som en behandler eller terapeut, hvis de har kapasitet. Vær oppmerksom på at konfliktrådet ikke kan dekke evt. utgifter til honorar til profesjonelle.

Det er viktig at også de instanser som jobber tett opp mot fornærmede er godt kjent med de mulighetene som ligger i gjenopprettende prosesser.¹² Dette kan gi trygghet og styrke fornærmedes mulighet til å benytte seg av konfliktrådets tjeneste. Samarbeid med andre profesjonelle er derfor omtalt i veilederen.

For gjerningspersonen under soning kan mulige profesjonelle støttepersoner blant annet være rådgiver på friomsorgskontor, kontaktbetjent, tilbakeføringskonsulent, eller andre tillitspersoner som fengselsprest/imam, en besøksvenn eller andre frivillige.

¹⁰ Se skjema for fritak fra taushetsplikten vedlegg 1 i dette dokumentet, samt i meklerhåndboken.

¹¹ Se forarbeidene til konfliktrådsloven ([Prop.L.2013-2014](#)) [kap.9 Adgang til å ha med støtteperson](#) og [kap. 9.4.4 Departementets vurdering](#)

¹² <https://konfliktraadet.no/til-deg-som-har-vaert-utsatt-for-et-lovbrudd/>

2.2.2 Andre berørte

I enkelte saker vil det i tillegg til støttepersoner være aktuelt for partene å involvere andre som er berørte av situasjonen etter lovbruddet og som er viktige for den gjenopprettende prosessen.

Hvem som skal delta og hvilken rolle disse skal ha krever et grundig forarbeid med partene. Forarbeidet bør utføres med en åpen og utforskende holdning. Forarbeidet skal bidra til å skape trygghet for de involverte, og involvere de berørte som partene selv ønsker å ha med som viktige for prosessen.

3 Vurdering av sakens egnethet - ved henvendelse fra gjerningsperson

Konfliktrådet skal ved direkte henvendelser fra gjerningsperson vurdere om saken er egnet for gjenopprettende prosess, jf. konfliktrådsloven § 1 tredje ledd. I vurderingen skal det blant annet legges vekt på om gjerningspersonen tar ansvar for det som har skjedd og er villig til å se fornærmedes behov. Det er videre relevant å vurdere sakens alvorlighet, opplevd alvorlighetsgrad for partene, og tid fra hendelsen.

Det må alltid undersøkes om fornærmede kan kontaktes eller har beskyttelsestiltak, og om det er annet knyttet til saken eller relasjonen som kan medføre fare for nye krenkelser for fornærmede. Konfliktrådet må sikre at gjerningspersonen har akseptert ansvaret for det som har skjedd, og dette kan skje på ulike tidspunkt.¹³ Generelt vil saker hvor gjerningspersonen underveis i etterforskningen, gjennom rettergangen og etter domfellelse fornekter eller bagatelliserer de handlinger han/hun er domfelt for, vurderes som uegnet for gjenopprettende prosess. En gjerningsperson kan imidlertid ha endret sitt ståsted og kommet til erkjennelse for eksempel i løpet av en straffegjennomføring. Dersom konfliktrådet vurderer at gjerningspersonen er klar til å ta ansvar, kan det fortsatt vurderes om det er aktuelt med en gjenopprettende prosess. Risiko for manipulering må da være vurdert som lite sannsynlig. For en nærmere veiledning om vurdering av egnethet og tilrettelegging av gjenopprettende prosess i denne typen saker, se nøkkelspørsmål og refleksjon, som ligger på fellesområdet i SharePoint.¹⁴

I forarbeidet med gjerningspersonen kan det komme frem opplysninger som gjør at saken må vurderes som uegnet. Dette kan handle om fare for misbruk av det gjenopprettende møtet til nye krenkelser og manipulering av fornærmede, eller at gjerningspersonen vurderes som uegnet til å gjennomføre gjenopprettende prosess på en konstruktiv måte.¹⁵ Vær spesielt oppmerksom på saker med utøvelse av vold i nære relasjoner, der det kan være store maktforskjeller i forholdet.

Vurderinger om hvorvidt en sak og/eller partene er egnet for gjenopprettende prosess er ofte krevende og ved tvil, bør saken vurderes av to ansatte. Den endelige avgjørelse av sakens egnethet skal forankres hos konfliktrådsleder, jf. konfliktrådsloven § 10.

Etter forarbeid med gjerningspersonen skal konfliktrådet ha sikret:

- Nærmere kunnskap om lovbruddet, om relasjonen mellom partene og om tid fra hendelsen.
- At gjerningspersonens ønske med henvendelsen, behov og forventninger er forenlig med gjenopprettende prosess.
- At gjerningspersonen som hovedregel *stiller seg til disposisjon dersom fornærmede har behov for et slikt møte*. Dette er et særlig viktig utgangspunkt ved alvorlige lovbrudd, der fornærmede er påført store krenkelser.
- Gjerningspersonen er godt opplyst om konfliktrådetts rammer for en gjenopprettende prosess.
- Gjerningspersonen er forberedt på at den andre parten kan takke nei og at konfliktrådet skal vurdere sakens egnethet.
- Det er avklart at fornærmede kan kontaktes og ikke er under beskyttelsestiltak jf. punkt 3.2

Disse punktene blir det gitt nærmere veiledning om videre i dette kapittelet.

¹³ Mercer, V. og Sten-Madsen, K. (2015). Sexual violence and restorative justice: A practice guide

¹⁴ [Nøkkelspørsmål ved vurdering av sakens egnethet](#).

¹⁵ Fra Council of Europe anbefaling nr. 26: ... Restorative justice shall not proceed with those who are not capable, for any reason, of understanding the meaning of the process.

3.1 Kunnskap om lovbrudd/krenkelse, ansvar, tid og relasjon mellom partene

Lovbrudd/krenkelse: For å gjøre en vurdering av egnethet er det avgjørende at konfliktrådet kjenner til sakens innhold. Informasjon om *lovbruddet* og *opplevd alvorlighetsgrad* for både fornærmet og gjerningsperson er sentralt i konfliktrådets vurdering av saken/partenes egnethet, og for vurderinger i eventuell tilrettelegging av en gjenopprettende prosess. Opplysninger om dette kan blant annet finnes i dommen. Tilgang på dommen vil derfor ofte være en forutsetning for å kunne vurdere egnethet og legge til rette for gjenopprettende prosess.

Flere konfliktråd har god erfaring med at gjerningspersonen selv skaffer til veie dommen. Dette bidrar også til en åpen kommunikasjon med parten som er viktig for vurderingene videre. Vær åpen om at dommen er sentral for å kunne vurdere sakens og partenes egnethet for gjenopprettende prosess. Ønsker ikke gjerningspersonen at konfliktrådet skal lese dommen, bør konfliktrådet være varsomme med å gå videre med saken.

Dersom gjerningspersonen ikke har tilgang til dommen, kan gjerningspersonen gi samtykke til å få tilgang til denne via politiet¹⁶ eller eventuelt domstolen hvor rettsaken ble avholdt.¹⁷

Ansvar: Gjerningspersonen må erkjenne lovbruddet og krenkelsen som er begått, og stille seg til disposisjon for fornærmede. Det må være et såkalt kravløst utgangspunkt for et eventuelt møte med den fornærmede. Dersom gjerningspersonen henvender seg for gjenopprettende prosess knyttet til lovbruddet som er begått, men ikke har erkjent forholdene som ligger til grunn for domfellelsen, er saken i utgangspunktet ikke egnet. Dette gjelder især i saker med vold i nære relasjoner og seksuallovbrudd.

Relasjon: Undersøk hva slags relasjon det er mellom gjerningsperson og fornærmede, både på gjerningstidspunktet og i dag. Vurder om det er sider ved relasjonen som tilsier at saken allerede i utgangspunktet må vurderes som ikke egnet, som f. eks at det er store maktskjevheter i relasjonen som vurderes å ikke la seg balansere ved støttepersoner og annen tilrettelegging.

Tid: Avklar hvor lang tid det har gått fra lovbruddet til i dag. Avstanden i tid fra krenkelsen har skjedd til henvendelsen til konfliktrådet, kan generelt være et moment i egnethetsvurderingen, men også for egnet tidspunkt for å ta kontakt. Dersom det er kort tid fra krenkelsen/lovbruddet, og/eller saken kan vurderes som i en akutt fase, vurderes tidspunktet i utgangspunktet som lite egnet å ta kontakt med fornærmede på bakgrunn av blant annet fare for alvorlig frykt, retraumatisering av fornærmet og fare for uegnet utgangspunkt/motivasjon fra gjerningspersonen. Hver sak er imidlertid unik, og det vil alltid kunne være store individuelle ulikheter i hva som er fornærmedes behov også når det gjelder tidspunkt for en gjenopprettende prosess. Konfliktråd har også erfaring med at partene i enkelte saker kan ha behov for raskt å få tilbudet om en gjenopprettende prosess. Betydningen av tidsrom må derfor vurderes i hver enkelt sak. Partene kan også være på forskjellige stadier i sin egen prosess med å bearbeide hendelsen/hendelsene. Dette er vesentlig å finne ut av gjennom forarbeidet og ta hensyn til i en eventuell videre tilrettelegging av gjenopprettende prosess.

Henvendelser fra personer som soner straff kan også omhandle andre konflikter/lovbrudd enn det som er omfattet i den straffen som sones. I slike tilfeller vil konfliktrådet sjelden ha mulighet til å innhente annen informasjon om saken unntatt gjennom å henvende seg til den andre parten. Det vil da være særdeles viktig at tilnærming til den andre parten er mest mulig åpen, ydmyk og undersøkende. I en henvendelse fra konfliktrådet bør det framgå at vi først har behov for informasjon om hva saken gjelder og hva som er situasjonen i denne sammenhengen for parten som vi kontakter.

3.2 Avklar med påtalemyndigheten om fornærmede kan kontaktes

I straffesaker som oversendes konfliktrådet har påtalemyndighet tatt stilling til at konfliktrådet kan ta kontakt med fornærmede.¹⁸ I sivile saker ved direkte henvendelser fra gjerningspersonen, må konfliktrådet derimot

¹⁶ Enten initiativet kommer fra gjerningsperson eller fornærmede kan konfliktrådet i medhold [av strpl § 28](#) kunne gis innsyn i dom ved å henvende seg til politiet.

¹⁷ Det er også mulig å få dommen ved henvendelse til den domstolen hvor rettsaken ble avholdt (forskrift om offentlighet i rettspleien § 9).

¹⁸ [Meklerhåndboka kap. 8.8. og 8.11](#)

få klarhet i om det eksisterer beskyttelsestiltak rundt fornærmede som gjør at det ikke er mulig å kontakte denne. Det vil oftest dreie seg om besøksforbud, men konfliktrådene kan også få saker der gjerningspersonen er idømt kontaktforbud eller kontaktforbud med elektronisk kontroll (omvendt voldsalarm).

Besøksforbud er et midlertidig forbud mot å oppholde seg på et bestemt sted eller å kontakte en bestemt person, og kan nedlegges av påtalemyndigheten for inntil 1 år, uten at dette er et ledd i en strafferettslig reaksjon. Dersom en straffesak ender med en fellende dom, kan forbudet gjøres mer permanent gjennom dom på kontaktforbud i inntil fem år eller for alltid etter straffelovens § 57. Dette regnes som et rettighetstap og er en del av straffen. Kontaktforbud kan også innebære elektronisk kontroll, såkalt omvendt voldsalarm. Konfliktrådene kan også få kjennskap til personer som bor på sperret adresse (kode 7) eller strengt fortrolig adresse (kode 6). Saksbehandler må i disse sakene vise særskilt aktsomhet med ivaretagelse av taushetsplikten, og at det er forbud mot utlevering av adresseinformasjon til private og andre, for eksempel til meklere.

I alle tilfeller der konfliktrådet blir oppmerksomme på at det eksisterer beskyttelsestiltak rundt fornærmede skal ansvarlig påtalemyndighet kontaktes. I saker der påtalemyndigheten har nedlagt besøksforbud kan de selv avgjøre om det likevel er mulig for konfliktrådet å kontakte fornærmede, og om det er mulig å tilrettelegge for en gjenopprettende prosess.¹⁹ I saker der gjerningspersonen er idømt et kontaktforbud som del av straffen, skal også påtalemyndigheten kontaktes. Påtalemyndigheten har anledning til å begjære innholdet i kontaktforbudet endret via tingretten, men dette må eventuelt være på initiativ fra fornærmede.²⁰ Generelt anbefaler vi at konfliktrådene utøver varsomhet i saker med kontaktforbud.

Konfliktrådene bør ha med seg at det ofte vil være gode grunner til at domstolen idømmer kontaktforbud, og at det i disse sakene som regel ikke vil være aktuelt med en gjenopprettende prosess mens forbudet er gjeldende.

Bakgrunnen for beskyttelsestiltak er en vurdering av at gjerningspersonen utgjør en trussel overfor fornærmede. I slike tilfeller vil det svært sjelden være egnet tidspunkt å igangsette en gjenopprettende prosess. *I de tilfelle påtalemyndigheten har gitt konfliktrådet adgang til å foreta slike henvendelser mens beskyttelsestiltak gjelder, bør henvendelsen til fornærmede gå gjennom bistandsadvokat dersom denne er oppnevnt. Alternativt kan det undersøkes om Støttesenteret for kriminalitetsutsatte (SKU), som er en del av politiet, kan bistå fornærmede.*

Under pågående etterforskning av straffesak er det i utgangspunktet ikke aktuelt å innlede arbeid om gjenopprettende prosess. Dersom gjerningspersonen sitter i varetekt, bør fornærmede i utgangspunktet ikke kontaktes, da det vil kunne forstyrre pågående etterforskning/rettsprosess, samt av hensyn til fornærmedes situasjon. Det kan imidlertid være enkeltsaker hvor dette likevel er aktuelt. *Dette må i så fall avklares med ansvarlig påtalemyndighet, forsvarer og bistandsadvokat.*

Dersom fornærmede bor på krisesenter, vurderes tidspunkt for gjenopprettende prosess i utgangspunktet som uegnet, grunnet risiko for fare og mulig pågående etterforskning. Det kan likevel være enkelte situasjoner der en gjenopprettende prosess kan være aktuelt. Dersom fornærmede i slike situasjoner ønsker en gjenopprettende prosess, *skal dette avklares i samråd med bistandsadvokat, krisesenter og med påtalemyndighet dersom saken er pågående eller under etterforskning.* Det skal være åpenhet med fornærmede om behovet for en slik avklaring. Det må alltid være god dialog med fornærmede om motivasjon for å utelukke opplevelser av å være under press.

3.3 Kunnskap og veiledning fra andre profesjonelle aktører

Det kan være nyttig å søke faglige råd på generelt grunnlag hos andre aktører med aktuell fenomenkunnskap, f. eks om traumer og maktforhold. Det er blant annet mulig å drøfte en sak anonymt

¹⁹ Straffeloven §57: [intern rutine om besøksforbud](#)

²⁰ Straffeloven § 58

med lokale eller sentrale konsultasjonsteam. Se vedlegg 1 for oversikt over nasjonale aktører. Aktuelle hjelpetilbud lokalt vil variere.

Konfliktrådets taushetsplikt er regulert av konfliktrådsloven § 9. Det følger av første ledd første setning at meklere og andre som utfører tjeneste eller arbeid for konfliktrådet plikter «å bevare taushet om det de i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om noens personlige forhold eller andre forhold som nevnt i forvaltningsloven § 13 første ledd». Ved behov for taushetsbelagt informasjon i forbindelse med en sak, må dette gjøres i samråd med partene som da må gi et gyldig og informert samtykke vedrørende fritak fra taushetsplikt. Bruk skjemaet for fritak fra taushetsplikt.²¹

I vurdering av sakens egnethet kan det eksempelvis være behov for kunnskap fra samarbeidende aktører som har kjennskap til saken. I sivile saker som har sin bakgrunn i en straffesak, vil samtykke til innhenting av nødvendig informasjon fra påtalemyndigheten være avgjørende for om konfliktrådet kan påbegynne en gjenopprettende prosess jf. pkt 2.2 og eksempelvis finne tilbake til hvem som var bistandsadvokat.

- Benytt kun instanser som er relevante for den spesifikke saken.
- Be kun om informasjon som er nødvendig for at konfliktrådet skal kunne vurdere sakens egnethet og/eller komme i kontakt med fornærmede.

3.4 Første formøte med gjerningsperson – bygge tillit og avklare behov og forventninger

Som hovedregel bør den som har henvendt seg inviteres til et møte der formålet er å avklare hvilke behov, forventninger og mål henviser/gjerningsperson har for sin henvendelse og å informere nærmere om muligheter og begrensninger i den gjenopprettende prosessen. Dette vil ofte være et viktig bidrag til konfliktrådets egnethetsvurdering.

Avklar gjennom invitasjonen til møtet gjerningspersonens behov og muligheter for å ha med en støtteperson (jf. pkt.1.2).

I møtet er det viktig å være åpen og lyttende til gjerningspersonens henvendelse. Still oppklarende spørsmål og gjør nytte av grunnprinsippene for gjenopprettende prosess. Vurder behov for flere innledende møter med gjerningspersonen, også med tanke på at personen kan være i en prosess, selv om det var hen som tok initiativ. Avklar hvilke behov og mål gjerningspersonen har for et eventuelt møte med fornærmede. Etter alvorlige lovbrudd der fornærmede er påført store krenkelsener, bør utgangspunktet være at gjerningspersonen *stiller seg til disposisjon dersom fornærmede har behov for et slikt møte*.

Det er vesentlig å avdekke og avklare eventuelle andre og/eller vikarierende behov som et møte i konfliktråd ikke virker inn på eller kan benyttes til, eksempelvis ønske om bedre eller kortere soningsforhold, samt fare for å benytte konfliktrådets arena til nye krenkelsener og manipulering av fornærmede.

Dersom saken kommer fra en person som soner i fengsel, vil møtested avhenge av lokale samarbeidsavtaler mellom konfliktrådene og kriminalomsorgen. Det er også mulig å vurdere videomøter, dersom dette er tilgjengelig for innsatte i den aktuelle soningsinstitusjonen. Når det gjelder vurderinger av sikkerhet, se KDIs retningslinje om gjenopprettende prosess og ansvarsfordeling mellom kriminalomsorg og konfliktrådet.²²

Kartlegg ved behov om det er andre personer som kan gi utfyllende opplysninger før konfliktrådet henvender seg til fornærmede/den andre parten. Be alltid om samtykke fra gjerningsperson dersom det er behov for å innhente slik informasjon fra andre etater.

²¹ Se [skjema for fritak fra taushetsplikten](#) i vedlegg 1 i dette dokumentet.

²² <https://www.kriminalomsorgen.no/retningslinjer-til-straaffgjennomfoeringsloven.-§2-Formål-Gjenopprettende-prosess>

Har konfliktrådet etter forarbeid med gjerningspersonen vurdert at saken er egnet, følger vurdering av egnet måte å opprette kontakt med fornærmede. Dette behandles i kapittel 5. Vurderes saken som uegnet; skal saken avvises, se nærmere om dette i kapittel 7.

4 Vurdering av egnethet ved henvendelse fra fornærmede eller andre berørte/etterlatte

Dersom en fornærmet eller annen berørt, enten på egen hånd eller via en støtteperson, henvender seg til konfliktrådet med et ønske om en gjenopprettende prosess i en integritetskrenkende sak, vil konfliktrådet også ha behov for å få informasjon om saken for å vurdere egnethet.

De samme momentene som beskrives i kapittel 3 angående sakens innhold vil være gjeldende, men det stiller ikke nødvendigvis samme krav til hvorvidt gjerningspersonen har tatt fullt ansvar for handlingen. En henvendelse fra fornærmede har erfaringsmessig utgangspunkt i en dyp motivasjon for dialog med gjerningspersonen, og det kan ligge langvarige tankeprosesser og forberedelser til grunn for henvendelsen. Det kan derfor være mindre risiko for retraumatisering for den fornærmede i en gjenopprettende prosess når initiativet kommer fra fornærmede, selv om dette alltid vil være et usikkerhetsmoment som må vurderes sammen med fornærmede i forarbeidet og i egnethetsvurderinger. Kunnskap om gjerningspersonens innstilling vil i lys av dette være en vesentlig del i forberedelser til et mulig gjenopprettende møte, og hva som skal være mål for møtet.

Hvilke forventninger fornærmede har til en gjenopprettende prosess er avgjørende å avklare, slik at dette samsvarer med hva konfliktrådet kan tilrettelegge for. Behov, bekymringer og forventninger hos den fornærmede må derfor avklares.

Sakens innhold må også kartlegges med hensyn til gjerningspersonens situasjon og behov i forbindelse med en gjenopprettende prosess. Det kan også være saker der fornærmede selv har utøvet vold, slik at begge parter er både utøvere og utsatte.

Kunnskap om partenes situasjon og relasjon er vesentlig uansett hvem som initierer den gjenopprettende prosessen.

Konfliktrådet har ansvar for å ta hensyn til alle parter, og det kan være saker som meldes inn fra fornærmede som ikke vurderes egnet og må avvises, dersom det er gode grunner til det.

5 Etablering av kontakt med den andre part

I sivile saker til konfliktrådet vil henvendelse til den andre part i hovedsak alltid komme uventet, og konfliktrådet bør generelt vurdere hvordan den første henvendelsen best kan gjøres i den enkelte sak. I integritetskrenkende saker vil det å bli kontaktet slik potensielt kunne være en belastning og da spesielt for fornærmede part. Dersom henvendelsen har kommet fra en gjerningsperson og det er avklart at den andre part kan kontaktes, må konfliktrådet alltid vurdere hvordan kontakt med fornærmede best kan etableres. Dette kapitlet tar derfor for seg det som er spesielt viktig i etablering av kontakt med fornærmede.

5.1 Vurdering av egnet tilnærming til fornærmede

I hver enkelt sak må konfliktrådet utvise godt skjønn i vurdering av framgangsmåte når det gjelder å initiere den første kontakten med fornærmede. En generell utfordring er at fornærmede i de fleste tilfeller ikke tidligere under straffesaksbehandlingen er informert om muligheten for gjenopprettende prosess eller hva dette innebærer, og heller ikke selv kjenner til konfliktrådets tilbud. Det kan også ha gått til dels lang tid og fornærmede kan ha begynt en prosess med å legge saken bak seg. En henvendelse fra konfliktrådet på bakgrunn av gjerningspersonens initiativ vil dermed kunne komme uventet og kan oppleves utrygt. Dette forsterker behovet for at konfliktrådet har en åpen og undersøkende tilnærming overfor fornærmede/de(n) andre parter i saken, og deres situasjon, før konfliktrådet eventuelt forsøker å avklare et samtykke. I den

første henvendelsen til fornærmede er formålet å *etablere dialog, gi informasjon* om hva gjenopprettende prosess er og *vurdere* sammen med fornærmede/parten(e) om og *hvordan* dette kan tilrettelegges i den enkelte sak.

Det må komme klart til uttrykk i konfliktrådets første henvendelse, at vi først søker kunnskap for å vurdere om saken egner seg for gjenopprettende prosess. I saker der konfliktrådet har lite kjennskap til sakens innhold, der det ikke har vært mulig å innhente informasjon om lovbruddet/konflikten fra andre kilder, er det spesielt viktig å understreke overfor fornærmede at konfliktrådet først vil vurdere sakens egnethet og at informasjon fra fornærmede er viktig for denne vurderingen.

Konfliktrådet kjenner ofte ikke fornærmedes situasjon, og vår tilnærming må bygges på ydmykhet, lydhørhet og være vinklet på fornærmedes behov og understreke frivillighet. Det må gis rom for fornærmedes egen prosess til å vurdere og søke eventuelle råd vedrørende deltakelse i gjenopprettende prosess.

Konfliktrådet bør opplyse og motivere fornærmede til å ha med en støtteperson, og gi tilstrekkelig rom for prosess i denne sammenheng, se nærmere om dette i punkt 2.2.

5.1.1 Valg av tilnærming ved første henvendelse - skriftlig og/eller muntlig

I valg av tilnærming er det viktig å reflektere over hvordan en henvendelse fra konfliktrådet kan oppfattes. Konfliktrådet må vurdere ut fra opplysningene om saken og partene i hver enkelt sak om det er brev, telefon eller en kombinasjon av disse som egner seg best for første kontakt. Ulike hensyn som kan spille inn er blant annet opplysning om alder, språk, kultur, tidsaspekt og generelt sakens karakter.

Konfliktrådene har ulik erfaring med bruk av brev og telefon i den første henvendelsen. På den ene siden kan et brev der fornærmede får et varsel om at konfliktrådet vil ta kontakt per telefon på et gitt tidspunkt, være enklere å forholde seg til enn en telefon som kommer overraskende på. Samtidig kan det være saker og parter der en telefon fra konfliktrådet er mer passende. I en telefonsamtale kan man gi plass til de følelsene som måtte komme, og forsøke å hjelpe fornærmede med å håndtere disse. Valg av telefon eller brev handler også om erfaring, kompetanse og personlige egenskaper hos den som tar kontakt.

Velger du å ringe, bør du kort presentere årsaken til at du tar kontakt, og avklare om dette er et passende tidspunkt å snakke på, eller om fornærmede ønsker å avtale et annet tidspunkt for en samtale.

Velger du å sende brev først, er det viktig å presisere at du vil ta kontakt på et bestemt tidspunkt, gi fornærmede anledning til å gi beskjed dersom de ikke ønsker at vi ringer og presisere at fornærmede kan oppgi hvordan de eventuelt foretrekker å bli kontaktet videre (brev, e-post, telefon eller SMS).

Uavhengig av fremgangsmåte bør det tydeliggjøres at konfliktrådet ønsker å invitere fornærmede til et uforpliktende møte. Formålet med møtet er å informere nærmere om muligheter i gjenopprettende prosess, og avklare hvilke behov og forventninger den fornærmede eventuelt vil ha i denne forbindelse.

5.1.2 Rådføring med bistandsadvokat om henvendelse til fornærmede

I henvendelser som gjelder ønske om gjenopprettende prosess etter lovbrudd, kan konfliktrådet kontakte bistandsadvokaten for råd om hvordan henvende seg til fornærmede. Dersom straffesaken er avsluttet har ikke lenger bistandsadvokaten et oppdrag for fornærmede, og kan derfor avslå henvendelsen.

For å finne frem til aktuell bistandsadvokat, søk informasjon gjennom påtalemyndigheten. Dersom gjerningspersonen har gitt samtykke til at konfliktrådet kan lese dommen: se sakens anmeldelsesnummer og finn fram til ansvarlig påtalejurist. Har gjerningspersonen oppgitt fødsels- og personnummer så vil påtalemyndigheten også kunne finne fram til rett sak og bistandsadvokat.

5.2 Første møte eller samtale med fornærmede – bygge tillit og avklare behov

Konfliktrådets tilnærming bør være å bygge tillit og relasjon til fornærmede, slik at personen føler seg trygg på å formidle sin situasjon og sine behov.

Ha fokus på fornærmedes behov og situasjon i dag og gi tid og rom til å lytte godt. Det er viktig at det blir gitt god informasjon relatert til den situasjon og de behov fornærmede beskriver, samt hvilke muligheter gjenopprettende prosess kan åpne for i den aktuelle sak/situasjon.

Planlegg slik at fornærmede har mulighet til å bearbeide konfliktrådets henvendelse og ha en egen prosess før de bestemmer seg. Ved behov kan fornærmede tilbys flere innledende møter. Forarbeid kan ha en egenverdi for fornærmede også uten at det fører til et gjenopprettende møte.

Det som eventuelt formidles fra gjerningspersonens initiativ på dette tidspunkt, skal handle om viljen til å stille seg til disposisjon dersom fornærmede har behov for en gjenopprettende prosess.

Det er viktig å ikke utsette fornærmede for press. Dersom det er uaktuelt for fornærmede å delta i en gjenopprettende prosess, må dette godtas. En gjenopprettende prosess kan ikke finne sted uten at begge parter ønsker dette.

I saker der det vurderes aktuelt, kan fornærmede informeres om muligheten til å ta ny kontakt med konfliktrådet dersom fornærmede ønsker gjenopprettende prosess i framtiden.

5.3 Vurdere indirekte prosess som del av forarbeid, eller som unntak fra et personlig møte

Det kan være aktuelt å benytte indirekte prosess i form av telefon og videomøter, budbringer, både som del av et forarbeid for å trygge partene og/eller som unntak fra det personlige møtet.

Kunnskap om ulike metoder kan være viktig for partene for å kunne vurdere om de ønsker å benytte seg av tilbudet. I de tilfeller der telefon-/videomøter i et gjenopprettende møte vurderes; se retningslinje på [SharePoint](#) for egnethetsvurdering av telefon- og videomøter i integritetskrenkende saker.

Vær oppmerksom på at det kan være flere risikoer tilknyttet bruk av videomøte i integritetskrenkende saker. Konfliktrådet har ikke kontroll over møterommet på samme måte som ved fysiske møter, og det kan være sårbart og oppleves som en ekstra påkjenning å sitte alene både under og etter videomøtet. Samtidig kan det for noen oppleves mindre belastende å slippe å møte den andre fysisk.

Dersom forarbeidet tilsier at et telefon/videomøte kan gjennomføres på en forsvarlig måte, bør det være en mekler til stede sammen med hver av partene, samt de støttepersoner som er avtalt i forkant av møtet. Konfliktrådet må forvise seg om at møtestedene er uforstyrret slik at trygghet og taushetsplikt kan overholdes. Normalt vil konfliktrådet disponere egnede møtelokaler som kan benyttes ved digitale møter.

Konfliktrådet har ansvar for å sikre at det ikke begås ytterligere lovbrudd eller overgrep i forbindelse med formidling av budskap. Vær derfor oppmerksom på utsagn som kan bli oppfattet som truende eller konfliktopptrappende. Dersom det vurderes hensiktsmessig/mulig å formidle budskap fra gjerningspersonen, enten muntlig eller skriftlig for eksempel med et brev, ta følgende hensyn:

- Avklar med fornærmede at han/hun er villig til å ta imot brevet før det sendes, eventuelt at vedkommende er villig til å motta et muntlig budskap. Informasjon skal alltid gå via konfliktrådet og aldri direkte mellom partene.
- Oppsummer essensen av det som skal formidles med parten som er avsender av budskapet. Utsagn skal ikke nødvendigvis gjengis ordrett. Utøv godt skjønn i valg av ord og uttrykk. Vær varsom med ordlyd i det som eventuelt skal formidles fra gjerningsperson. Ord og uttrykk kan ha skjulte budskap eller betydninger for partene som er negativt. Vær derfor varsom med sitater.

6 Når det er barn involvert

Denne retningslinjen omhandler den innledende fasen og vurdering av sakens egnethet, og går ikke inn på tilrettelegging av selve møtene mellom partene i integritetskrenkende saker. Involvering av partenes barn vil som oftest ikke være aktuelt før på et senere tidspunkt i saksgangen. Samtidig kan konfliktrådet oppleve at barn er fornærmet part i en sak, eller at barn tar kontakt på eget initiativ og ønsker en gjenopprettende prosess i en integritetskrenkende sak. Det kan også være unge fornærmede i en ungdomsstraff eller ungdomsoppfølging, samt at en andel av unge som idømmes slike reaksjoner selv kan ha status som fornærmet i andre integritetskrenkende saker. Sfk henviser til veilederen «Å involvere barn i

familievoldssaker hos konfliktrådet» og prinsippene som beskrives der, og nevner kun noen sentrale elementer her.²³ Se også [retningslinjen "Verger i konfliktrådssaker"](#) (intern kobling).

Ifølge konfliktrådsloven § 11 må partens verger, dersom en part er under 18 år, samtykke i at en sak blir behandlet av konfliktrådet. Dette vil ofte være barnets foresatte, men kan også være andre. Vergene skal varsles om konfliktrådsmøtet og har rett til å være til stede i møtet. Dersom vergen ikke kan eller vil ivareta partens interesse i saken, skal midlertidig verge oppnevnes etter vergemålslovens regler. Konfliktrådsloven § 11 tredje ledd åpner imidlertid for at samtykke og varsel om konfliktrådsmøte i sivile saker kan unnlates dersom den mindreårige har fylt 15 år, og konfliktrådet eller mekleren finner det ubetenkelig. Et eksempel kan være barn som ønsker en gjenopprettende prosess med en forelder, som den andre forelder ikke er enig i, eller at barnet ikke vil at den andre forelder får opplysning om. Mindreårige fornærmede over 15 år kan også utøve sine rettigheter etter straffeprosessloven § 93 g.

Det er særskilt viktig å sikre gode og trygge støttepersoner for barn. Dette kan være fra privat nettverk, men også ansatte fra for eksempel barneverntjenesten, BUP eller Statens Barnehus kan være aktuelle. Støttesentrene for kriminalitetsutsatte har også tilbud til de over 16 år. Konfliktrådet bør opplyse barn og verge om slike muligheter der dette er relevant. Dersom konfliktrådet skal bistå med å etablere kontakt må konfliktrådet avklare samtykke til å dele nødvendig informasjon med andre tjenester med barnet/barnets verge før tjenestene kontaktes.

Konfliktrådet må sikre at barn ikke blir utsatt for farlige situasjoner i møter i konfliktrådet. Risikovurderinger må derfor gjøres i forkant. Dette vil særlig gjelde saker der barnevernstjenesten har overtatt omsorgen for barnet.

Prinsipper som ligger til grunn for samtaler med voksne parter i konfliktrådet, gjelder også for samtaler med barn og må ta utgangspunkt i deres behov og forventninger. Et utgangspunkt er at konfliktrådet både vil gi og få informasjon i samtalen med barnet. Sett av god tid til samtalen med barnet, og bruk tid på å etablere god kontakt. Det anbefales å stille åpne spørsmål, la barnet snakke fritt og eventuelt stille oppfølgingsspørsmål.

Ansatte og også meklere i konfliktrådet må være oppmerksomme på forhold som kan gjøre at de har plikt til å sende bekymringsmelding til barneverntjenesten eller varsle politiet. Ved akutt behov for hjelp skal barnevernstjenesten i kommunen hvor barnet bor eller oppholder seg kontaktes. Se kontaktinformasjon i vedlegg 1.

7 Når en sak er vurdert uegnet for gjenopprettende prosess

Hvis det vurderes at saken ikke egner seg for konfliktrådsbehandling, må saken avvises, jf. § 1, tredje ledd. Konfliktrådsloven § 10 gir konfliktrådsleder myndighet til å avgjøre om saken er egnet for konfliktrådsbehandling. En slik avgjørelse må begrunnes skriftlig etter reglene i forvaltningsloven §§ 24 og 25, som innebærer at:

- Begrunnelsen gis samtidig som beslutningen om avvisningen
- Det må vises til bestemmelsen som gir grunnlag for beslutningen (§ 10)
- Det må videre vises til den faktiske begrunnelsen for avvisningen og hvilke hensyn konfliktrådet har lagt vekt på ved avgjørelsen.

Selv om begrunnelsen skal være tydelig, må konfliktrådet være varsomme med hvor mye informasjon som gis i et avvisningsbrev. Det gjelder særlig der årsak til avvisning har sammenheng med taushetsbelagte opplysninger som parten(e) ikke kan få utlevert (konfliktrådsloven § 9 første ledd jf. forvaltningsloven § 13),

²³ Veilederen er tilgjengelig på [SharePoint Felles Konfliktrådet](#)

eller informasjon som har blitt gitt fortrolig til konfliktrådet og som den andre parten ikke ønsker at skal formidles til den som henviste saken.

Egnethetsvurderingen er konfliktrådets vurdering. Fornærmede skal ikke belastes ytterligere gjennom formuleringer i den skriftlige avvisningen av saken, eller i annen kommunikasjon fra konfliktrådet. Dette kan for eksempel være at fornærmet part er redd for å møte gjerningspersonen, eller er redd for hva som vil skje dersom vedkommende sier nei og føler seg presset til å samtykke. Selv om parten ikke samtykker, er det likevel konfliktrådets vurdering som er årsak til avvisning.

Begrunnelsen for avvisningen som oppgis i brev kan for eksempel være:

- Konfliktrådet vurderer at sakens karakter ikke er egnet for gjenopprettende prosess.
- Konfliktrådet vurderer at forutsetningene for en gjenopprettende prosess ikke er til stede.

En avvisning bør skrives på en måte som ivaretar hensyn til de involverte partene, slik at en konflikt ikke eskalerer. Den skal ikke være fordomsfull eller dømmende ovenfor henviser.

Det kan være pedagogisk viktig å vise til og oppsummere tidligere kontakt med parten i forbindelse med saken og informasjon som er gitt om at konfliktrådet må vurdere sakens egnethet.

Parten som har henvendt seg til konfliktrådet må også i disse tilfellene ivaretas på en god måte med informasjon og eventuelt dialog for å oppklare. I enkelte saker kan det være fint å invitere til en samtale i forkant av en skriftlig avvisning av saken med parten som henvendte seg og dennes eventuelle støtteperson. Slik kan man få til en dialog rundt hvorfor saken ikke vurderes som egnet for behandling i konfliktrådet. I et avvisningsbrev kan en også vurdere å opplyse om at rådgiver/leder er tilgjengelig for en samtale dersom henviser har behov for det.

Dersom konfliktrådet vurderer at en gjenopprettende prosess kan være aktuelt for partene i framtiden, bør de bli opplyst om denne muligheten. Dersom saken derimot vurderes som helt og fullt uegnet, bør derimot ikke tidsaspektet brukes som en årsak til at saken avvises. Dette kan skape en forventning om at saken kan bli egnet ved et senere tidspunkt.

I noen saker konkluderer konfliktrådet at konfliktråd ikke er den rette instansen for henvendelsen. Dersom konfliktrådet har en klar oppfatning av hvem som kan være riktig instans (for eksempel Forlikrådet, dersom det er dette henvendelsen gjelder), kan de oppgi dette i avvisningen.

I saker der konfliktrådet ser at en part kan ha behov for bistand fra andre hjelpeinstanser konfliktrådet kjenner til, bør konfliktrådet informere om tilbudet og gi kontaktopplysninger hvis de har det.

8 Referanser

[Europarådets anbefaling \(2018\)8 til medlemsland om gjenopprettende prosess i straffesaker](#)

[EUs direktiv 2012/29 om minimumsstandarder for ofre for kriminalitet](#) med hensyn til rettigheter, støtte og beskyttelse og om erstatning(...) se spesielt §§ 9 og 46.

[European Forum for Restorative Justice \(2020\). Thematic Brief on Restorative Justice and Sexual Violence](#)

Forarbeid til lov - [Prop. 57 L \(2013–2014\) Lov om konfliktrådsbehandling \(konfliktrådsloven\)](#)

[Konfliktrådsloven](#)

[Konfliktrådet - Meklerhåndboka 2021](#) (Se spesielt kapittel 8 om vold i nære relasjoner).

Konfliktrådet (intern) [Nøkkelspørsmål ved vurdering av sakens egnethet](#)

<https://konfliktraadet.no/> <https://konfliktraadet.no/til-deg-som-har-vaert-utsatt-for-et-lovbrudd/>

<https://www.kriminalomsorgen.no/retningslinjer-til-straffegjennomfoeringsloven. §2 - Formål - Gjenopprettende prosess>

Mercer, V. og Sten-Madsen, K. (2015). Sexual violence and restorative justice: A practice guide

[Konfliktrådets veileder \(intern\) om vold i nære relasjoner](#)

Zehr, Howard (2003) [Little Book of Restorative Justice](#)

Zehr, H. (2015). The little book of restorative justice: Revised and updated (justice and peacebuilding) (p. 21). New York, NY: GoodBooks.

9 Versjonslogg av dette dokumentet

Endringslogg		
Dato	Endring utført av	Endringsbeskrivelse
30.08.2024	Fagutviklingsavdeling/CABO	Endret tekst om fornærmede over 15 år i tråd med lovendringer. Lagt til lenke til ny vergeveileder.

. Vedlegg 1: Oversikt over aktuelle samarbeidspartnere og hjelpetilbud

Dette er tilbud konfliktrådene kan bruke selv, eller informere parter der det er aktuelt. Listen er ikke uttømmende, og det vil være fylkesvise/kommunale forskjeller. Den er utarbeidet av Sfk i 2022.

Fornærmede:

- Støttesenter for kriminalitetsutsatte kan bistå med informasjon og veiledning om det å anmelde en kriminell handling, i tillegg til støtte og hjelp ved senere stadium. På politiets nettsider www.politiet.no/kontakt-oss/stottesenter-for-kriminalitetsutsatte/ finnes mer informasjon på flere språk.
- NOK-sentrene (tidligere SMISO) er et gratis tilbud og supplement til det offentlige hjelpeapparatet, og kan bidra til blant annet rådgiving på telefon. Tilbudene kan variere noe. Det kan være nyttig å ta kontakt med sitt lokale/regionale senter for å avklare om tilbudet er tilgjengelig per d.d. Paraplyorganisasjonen for 16 av sentrene har en oversikt på sine sider: <https://noknorge.no/finn-et-senter/>
- Familievernkontorene bidrar til å veilede i parforhold og familier, samt foreldrestøttende arbeid hvor barns beste er i fokus. Informasjon for befolkningen: https://bufdir.no/aktuelt/temaside_koronavirus/befolkningen/
Finn det lokale familievernkontoret på <https://dinutvei.no/hjelpetilbud>
- Krisesentrene er et lovpålagt tilbud som kan bidra med et trygt oppholdssted og samtaletilbud. Se www.dinutvei.no/hjelpetilbud for å finne nærmeste krisesenter eller annet lokalt tilbud.
- Ved alvorlig bekymring for et barn skal barnevernvakten kontaktes. Det kommunale barnevernet skal kontaktes hvis man er kjent med at barn utsettes for vold eller lever med vold i hjemmet. Finn den lokale barnevernvakten <https://barnevernvakten.no/>
- På kvelder og i helger er barnevernvakta akuttberedskap for barnevernet. Alarmtelefonen for barn og unge kan også kontaktes - se neste punkt.
- Alarmtelefonen for barn og unge – tlf. 116 111. Alarmtelefonen er døgnåpen. Her kan barn, unge og voksne som er bekymret snakke med profesjonelle voksne som kan hjelpe.
- Vold- og overgrepslinjen (VO-linjen) 116 006. Dette er en hjelpelinje for de som opplever vold og overgrep i nære relasjoner. Den er landsdekkende, gratis og døgnåpen. Mental helses telefontjeneste, hjelpetelefon og foreldresupport – tlf. 116 123.
- Både fastlegen, psykolog og helsestasjon kan gi hjelp, råd og veiledning.
- Konsultasjonsteam: Ved flere av Statens Barnehus er det opprettet et konsultasjonsteam der man kan diskutere en sak helt anonymt. Se <https://www.statensbarnehus.no/> for oversikt over barnehusene og hva de tilbyr. Det finnes også kommunale/bydelsvise konsultasjonsteam, men det er ingen nasjonal oversikt over disse per 2022. Ta eventuelt kontakt med Sfk/Catharina Borchgrevink for bistand til å finne ut av om dette kan finnes i deres region/kommune.

Gjerningsperson:

- Sinnemestring: Sinnemestring er et tilbud til personer som har utøvd vold, eller står i fare for å utøve vold. Tilbudet finnes ved en rekke ulike instanser; se oversikt her: <https://stolav.no/avdelinger/divisjon-psykisk-helsevern/broset/sinnemestring>
- Alternativ til vold tilbyr gruppe- og individuell terapi både for personer som har utøvd vold og for personer som har blitt utsatt for vold. Enkelte kontorer har tilbud til unge. Les mer her: <https://atv-stiftelsen.no/behandlingstilbud/>
- BUP og DPS skal kunne tilby behandling til personer som har utøvd vold og overgrep, men det er store forskjeller på tilgang til dette i landet. Henvising skjer via fastlege.
- [Ressursenhet V27 i Bergen](#) er en spesialenhet som tilbyr undervisning, råd/veiledning og klinisk spisskompetanse om SSA i Helse Vest.
- [Det finnes hjelp](#): Lavterskel chattjeneste og poliklinisk behandlingstilbud for voksne med seksuelle tanker om barn. Tjenestene i Det finnes hjelp er for personer over 18 år med seksuell interesse for barn, som har en selvidentifisert risiko, og som ønsker hjelp til å unngå å handle på sin seksuelle interesse. Behandlingstilbudet er åpent også for personer med tidligere straffesakshistorikk, men tar ikke imot personer som for øyeblikket er under etterforskning for seksuallovbrudd.

- Ny Kurs (tidligere STOP) er et poliklinisk behandlingstilbud for personer som ønsker hjelp til å finne en ny kurs i livet hvor positiv styrking av egne livsmål og forebygging av seksuelle overgrep står sentralt. Tilgjengelig i Helse Sør-Øst.

Relevante nettsteder:

- Dinutvei.no - Nasjonal veiviser ved vold og overgrep. Her finner du kvalitetssikret informasjon om vold og overgrep, samt en oversikt over tilbud tilpasset din lokasjon.
- Regionale ressursentre om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging ([RVTS](#))

Om avvergingsplikten

- Ved akutte og livstruende situasjoner ring politiet på 112 eller ambulanse på 113.
- Alle mennesker har en plikt til å avverge visse straffbare forhold jf. §196 i straffeloven. Avvergingsplikten er en generell plikt som gjelder for alle og unnlatelse er straffbart, og går foran taushetsplikten.

Avvergingsplikten gjelder følgende volds- og seksuallovbrudd:

- grov frihetsberøvelse, strl. § 255
- grov kroppsskade, strl. § 274
- drap, strl. § 275
- mishandling i nære relasjoner, strl. § 282
- grov mishandling i nære relasjoner, strl. § 283
- hensettelse i hjelpeløs tilstand, strl. § 288
- voldtekt, strl. § 291
- misbruk av overmakts forhold og lignende, strl. § 295
- voldtekt av barn under 14 år, strl. § 299
- incest, strl. § 312
- seksuell omgang mellom andre nærstående når den fornærmede er under 16 år, strl. § 314

Les mer her: www.plikt.no

Vedlegg 2: Skjema for fritak av taushetsplikt

Skjemaet finnes også som vedlegg 1 i meklerhåndboken og i Kondok.

SAKSFORHOLD

Mottatt ved konfliktrådet: Konfliktrådets saksnr. Tidspunkt for hendelsen: Saken gjelder: Deres ref.		
PARTER		
Gjerningsperson Navn: Fødselsnummer: Adresse:		
Fornærmede Navn: Fødselsnummer: Adresse:		
Jeg samtykker til at saken behandles i konfliktrådet. Jeg samtykker i at det kan innhentes nødvendig og relevant informasjon for saken i konfliktråd, uavhengig av taushetsplikten fra følgende etater:		
	Barnevern	
	NAV	
	Skole	
	Oppfølgingstjenesten	
	Helse- og omsorgstjenesten	
	Spesialisthelsetjenesten	
	Familie (spesifiser):	
	Andre (spesifiser):	
UNDERTEGNEDES SAMTYKKE		
Dato:	Gjerningsperson:	Verge:
Dato:	Fornærmet:	Verge:
SAMTYKKE INNHENTET MUNTLLIG FRA		
Dato:	Gjerningsperson:	Verge:
Dato:	Fornærmet:	Verge:
Innhentet av:		

Vedlegg 3: Sjekkliste ved vurdering av sakens egnethet og etablering av kontakt

Trygg kommunikasjon og støtteperson: Ønsker parten å ha med en støtteperson, i så fall hvem?

- Tilrettelegg for trygg kommunikasjon og god dialog med partene underveis i vurdering av sakens egnethet.
- Partene bør ha tilgang på støtteperson gjennom hele prosessen.
- Partenes rettshjelper kan imidlertid ikke være med som støtteperson
Les mer i veilederens kapittel 2.

Konfliktrådet trenger kunnskap om lovbruddet, relasjon mellom partene og tid fra hendelsen: Kan du lese dommen?

- I saker som har sitt utgangspunkt i et lovbrudd så vil dommen være sentralt dokument for kunnskap om saken.
- Opplys gjerningspersonen om behov for å lese dommen. [Nøkkelspørsmål ved vurdering av sakens egnethet](#), kan være til hjelp i denne første fasen.
- Les mer i veilederens kapittel 3.1.

Kan fornærmede kontaktes? Avklar med påtalemyndigheten om hen er under beskyttelsestiltak.

- Før videre vurderinger og saksgang skal Konfliktrådet avklare med påtalemyndigheten om fornærmede er omfattet av beskyttelsestiltak som hindrer at konfliktrådet tar kontakt:
 - o Er gjerningspersonen idømt et kontaktforbud, kan konfliktrådet *ikke* ta kontakt med fornærmede under den tiden kontaktforbudet gjelder.²⁴ Det samme gjelder dersom fornærmede bor på hemmelig adresse, eller har andre beskyttelsestiltak.
 - o Dersom påtalemyndigheten har ilagt gjerningspersonen besøksforbud, omvendt voldsalarm eller iverksatt andre beskyttelsestiltak for fornærmede er det ansvarlig påtalemyndighet som må avgjøre om konfliktråd kan ta kontakt og tilrettelegge for gjennomføring av et gjenopprettende møte.²⁵

Les mer i veilederens kapittel 3.2.

Hvilke behov og forventninger har den (gjerningspersonen) som tar initiativ til saken?

- Avklar gjennom samtaler med parten som henvender seg med en sivil integritetskrenkende sak til konfliktrådet hvilke behov og forventninger personen har til et mulig møte med den andre part.
- Parten skal få god opplysning om konfliktrådets rammer for en gjenopprettende prosess, slik at de tar sin beslutning på et godt opplyst grunnlag.
- Den som henvender seg, må blant annet vite at:
 - o Konfliktrådet har et selvstendig ansvar når det gjelder å vurdere sivile sakers egnethet.
 - o Konfliktrådet skal klaggjøre overfor gjerningsperson, særlig etter alvorlige lovbrudd der fornærmede er påført store krenkelser, at utgangspunktet er at gjerningspersonen stiller seg til disposisjon dersom fornærmede har behov for et slikt møte.
 - o At deltakelse i en gjenopprettende prosess er frivillig gjennom hele prosessen.

Les mer i veilederens kapittel 3.4 om å bygge tillit og avklare behov med gjerningsperson.

Har du vurdert valg av tilnærming for å etablere trygg første kontakt med den andre part (fornærmede/berørte/etterlatte)?

- I valg av tilnærming er det viktig å reflektere over hvordan en henvendelse fra konfliktrådet kan oppfattes for den andre part som i de fleste tilfelle ikke vil være forberedt på en slik henvendelse.
- Konfliktrådet må vurdere ut fra opplysningene om saken og partene i hver enkelt sak om det er brev, telefon eller en kombinasjon av disse som egner seg best for første kontakt. Ulike hensyn som kan spille inn er blant annet alder, språk, kultur, tidsaspekt, og sakens karakter.
- Konfliktrådet kjenner ikke fornærmedes situasjon og vår tilnærming må bygges på ydmykhet, lydhørhet og være vinklet på fornærmedes behov og at vi først søker kunnskap for å vurdere sakens egnethet.

²⁴ Straffeprosessloven §222a

²⁵ Straffeloven §57

- Det må gis rom for fornærmedes egenprosess til å vurdere og søke evt. råd vedrørende deltakelse i gjenopprettende prosess. Dette må komme klart til uttrykk i konfliktrådets første henvendelse.²⁶
- Frivillighet må understrekes. Fornærmede skal ikke utsettes for press. Les mer i veilederens kapittel 5.

Er barn involvert eller berørt i saken? Har du sikret gode støttepersoner? Vurdert mulig risiko?

- Det er særskilt viktig å sikre gode og trygge støttepersoner for barn.
- Før andre hjelpetjenester kontaktes må konfliktrådet avklare samtykke til å innhente eller dele nødvendig informasjon med andre tjenester med barnet/barnets verge.
- Konfliktrådet må sikre at barn ikke blir utsatt for farlige situasjoner i møter i konfliktrådet. Risikovurderinger må derfor gjøres i forkant. Dette vil særlig gjelde saker der barnevernstjenesten har overtatt omsorgen for barnet.
- Oppdager du forhold der politi eller barnevern må varsles? Les mer i veilederens kapittel 6.

Vurderer konfliktrådet saken som ikke egnet for en gjenopprettende prosess? Da skal avgjørelsen begrunnes skriftlig.

- Hvis det vurderes at saken ikke egner seg for konfliktrådsbehandling, må saken avvises, jf. konfliktrådsloven § 8 annet ledd.
- En slik avgjørelse må begrunnes skriftlig etter reglene i forvaltningsloven §§ 24 og 25.
- Avgjørelsen skal løftes og godkjennes av konfliktrådsleder jf. konfliktrådslovens § 10. Konfliktrådet skal ivareta partene ved avvisning av sak som uegnet. Begrunnelser skal ikke påføre ekstrabelastning for fornærmede. Den som tok initiativet skal ivaretas, tilby ved behov en samtale med part og støtteperson. Les mer i veilederen kapittel 8.

²⁶ Brevmaler er under arbeid – deles på SharePoint.